

## POSTANOWIENIE

Dnia 15 września 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Romualda Spyt

w sprawie z odwołania A. P.  
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w K.  
o emeryturę,  
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń  
Społecznych w dniu 15 września 2021 r.,  
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 8 lipca 2020 r., sygn. akt III AUa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od A. P. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w K. 240 (dwieście czterdzieści) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

### UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 4 marca 2019 r. Sąd Okręgowy w K. zmienił zaskarżoną przez A. P. decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w K. z dnia 28 lutego 2018 r. w ten sposób, że przyznał A. P. emeryturę od dnia 1 lutego 2018 r.

Sąd Apelacyjny, wyrokiem z dnia 8 lipca 2020 r., zmienił wyrok Sądu Okręgowego i oddalił odwołanie.

W sprawie ustalono, że wnioskodawca w okresie zatrudnienia w [...] Szpitalu [...] w K. pracował jako konserwator urządzeń ciepłowniczych i wchodził w skład jednej z czterech brygad, zajmujących się eksploatacją i naprawą urządzeń ciepłowniczych. Domagał się uznania powyższego okresu pracy za pracę w

warunkach szczególnych „w energetyce”, wskazaną w wykazie A dziale II, stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. z 1983 r. Nr 8 poz. 43 ze zm.).

Sąd Apelacyjny podkreślił, że profil działalności Szpitala [...] w K. nie obejmuje branży energetycznej, wobec czego do zaliczenia pracy wnioskodawcy do pracy w warunkach szczególnych (przy montażu oraz eksploatacji urządzeń i instalacji ciepłych) konieczne było wykazanie, że zaistniały szczególnie niekorzystne dla zdrowia wnioskodawcy warunki pracy, właściwe dla sektora branży energetycznej (cieplnej). Postępowanie dowodowe w żadnym razie nie wykazało, aby praca wnioskodawcy do takich warunków się zaliczała. Z zeznań wnioskodawcy złożonych na rozprawie apelacyjnej jednoznacznie wynikało, że zasadniczą część jego pracy stanowiły prace remontowe i naprawcze urządzeń i linii ciepłowniczych wykonywane w pomieszczeniu warsztatu do tego przeznaczonym. Wnioskodawca dokonywał także napraw w razie awarii kotłów, urządzeń ciepłowniczych i linii ciepłowniczych, co wykonywane było zarówno w pomieszczeniu warsztatu, jak i na miejscu awarii. Awarie takie na początku zatrudnienia wnioskodawcy były stosunkowo rzadkie, do 3 w miesiącu, a w późniejszym okresie zdarzało się, że były one częstsze - do 10 awarii w miesiącu. Prace na warsztacie nie powodowały konieczności wyłączania instalacji. Wnioskodawca dokonywał także przeglądów instalacji około raz w miesiącu. Wedle stanowiska Sądu Apelacyjnego, w kontekście powyższego nie sposób uznać, aby wnioskodawca pracował przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii ciepłej, a ponadto, aby odbywało się to w takich warunkach, jak w energetyce.

W skardze kasacyjnej od powyższego wyroku wnioskodawca zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 184 ust. 1 w związku z art. 32 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2021 r., poz. 291 ze zm.; dalej ustawa emerytalna) w związku z § 1, 2 i 4 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze polegające na błędnej wykładni przedmiotowych przepisów, skutkującej brakiem zakwalifikowania pracy

wnioskodawcy wykonywanej w okresie od 18 października 1978 r. do 31 października 1998 r. w Państwowym Szpitalu [...] w K. (obecnie Szpitalu [...] w K.) na stanowisku konserwatora - montera sieci ciepłowniczych jako pracy w szczególnych warunkach, o której mowa w dziale II wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.

Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na:

1) występowanie w sprawie istotnych zagadnień prawnych:

a) Czy prace określone w dziale II Wykazu A (zatytułowanego „W energetyce”), stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, to jest prace przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej oraz przy montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych, aby zostały zakwalifikowane jako prace wykonywane w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 184 ust. 1. w związku z art. 32 ust. 1 i 2 ustawy z emerytalnej w związku z § 1, 2 i 4 pkt 1 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, mogły być wykonywane wyłącznie u pracodawców będących zakładami z branży energetycznej, czy też mogły być wykonywane również u pracodawców spoza branży energetycznej, o ile rodzaj i charakter obowiązków wykonywanych przez pracowników na rzecz tego rodzaju pracodawców jest analogiczny jak czynności określone w dziale II Wykazu A na rzecz pracodawców z branży energetycznej oraz o ile czynności te są wykonywane w narażaniu na te same szkodliwe i uciążliwe czynniki środowiska pracy, które występują przy wykonywaniu czynności na rzecz pracodawców z branży energetycznej?

b) Czy prace mające ścisły związek z wytwarzaniem i przesyłaniem energii elektrycznej i ciepłej w rozumieniu działu II Wykazu A rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze mogły być wykonywane wyłącznie u pracodawców działających w branży energetycznej?

2) potrzebę dokonania wykładni art. 32 ust. 2 ustawy emerytalnej, „przepisu Działu II Wykazu A” stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze znajdującego zastosowanie na podstawie art. 32 ust. 4 ustawy emerytalnej w związku z § 1 pkt 1 i § 2 pkt 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w celu ustalenia, czy przepisy te dopuszczają możliwość kwalifikowania czynności pracowniczych polegających na wykonywaniu prac przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej oraz przy montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych wykonywanych u pracodawców niedziałających w branży energetycznej jako pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu § 1 i 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze.

Organ rentowy, w odpowiedzi na skargę, wniósł o wydanie postanowienia odmawiającego przyjęcia jej do rozpoznania i zasądzenie od skarżącego na rzecz organu rentowego kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

Należy podkreślić, iż nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych (art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 2 k.p.c.), analogicznie jak nie występuje w sprawie istotne zagadnienie prawne (art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 k.p.c.), jeżeli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii tego zagadnienia prawnego lub wykładni przepisów i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności

uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 3 marca 2020 r., II PK 36/19, LEX nr 3034647; z dnia 12 maja 2020 r., I UK 128/19, LEX nr 3026475; z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468; z dnia 19 stycznia 2012 r., I UK 328/11, LEX nr 1215423; z dnia 19 marca 2012 r., II PK 294/11, LEX nr 1214578; z dnia 10 kwietnia 2018 r., I CSK 733/17, LEX nr 2495968; z dnia 10 kwietnia 2018 r., II PK 143/17, LEX nr 2525398; z dnia 19 kwietnia 2018 r., I CSK 709/17, LEX nr 2486162; z dnia 23 maja 2018 r., I CSK 33/18, LEX nr 2508114; z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP - wkładka 2003 nr 13, poz. 5).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego, przyjmuje się, że, że energetyka to gałąź przemysłu zajmująca się wytwarzaniem (przetwarzaniem) energii elektrycznej oraz ciepłej i dostarczaniem jej odbiorcom (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia: 16 czerwca 2009 r., I UK 24/09, LEX nr 518067; 17 kwietnia 2014 r., I UK 384/13, LEX nr 1466626; 15 września 2014 r., II UK 301/14 LEX nr 1816558). Za prace w szczególnych warunkach w energetyce mogą być uznane tylko takie prace, które są realizowane w przedsiębiorstwie działającym w ramach tej gałęzi przemysłu (branży) i które polegają na montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych, ściśle związanych z wytwarzaniem i przesyłaniem energii elektrycznej i ciepłej. Chodzi przy tym o kwalifikowany charakter tych prac wynikający właśnie z wykonywania ich w obrębie „systemu energetycznego”, w skład którego wchodzi zakłady wytwarzające (przetwarzające) energię elektryczną i ciepłą oraz przesyłające (dostarczające) tę energię do odbiorców. Z kolei, umieszczenie w dziale II Wykazu A (na takich samych, równych zasadach) prac montażowych, remontowych i eksploatacyjnych oznacza, iż każdy z tych rodzajów prac musi charakteryzować się narażeniem na ekspozycję takich samych czynników szkodliwych oraz takim samym stopniem owej ekspozycji. Jeśli bowiem prawodawca wymienia jedynie rodzaje czynności, których wspólną cechą jest ich realizacja przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej, to bez względu na to, czy są one wykonywane przy montażu, remoncie bądź eksploatacji urządzeń służących do wytwarzania i przesyłania energii, muszą charakteryzować się takim samym stopniem szkodliwości dla zdrowia i uciążliwości. Jest to natomiast możliwe tylko wówczas, gdy wszystkie te prace są wykonywane w

takich samych (albo przynajmniej bardzo zbliżonych) warunkach i stanowią pewien ciąg technologiczny, który rozpoczyna się od montażu urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych służących wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej, a następnie jest związany z ich bieżącą eksploatacją, w ramach której będzie też występować konieczność przeprowadzenia remontów tych urządzeń. Nie jest zatem uzasadnione zaliczanie do prac szkodliwych w „energetyce” wszystkich prac związanych z pracą przy wytwarzaniu energii i przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej oraz montowaniu, remontach i eksploatacji urządzeń elektrycznych i ciepłych. Wówczas wykonywanie tak szeroko rozumianego rodzaju prac czyniłoby bezprzedmiotowymi granice pojęcia „energetyka” z działu II i przenosiłoby wcześniejsze uprawnienia emerytalne na różnorakie roboty w ciepłownictwie nienależące do „energetyki”. Widać to jaskrawo w razie zestawienia prac z działu II (w energetyce) z działem XIV poz. 1 (prace różne), które nie pozostają ze sobą w wymiennej korelacji, pozwalającej na dowolne przerzucanie pracy z jednego do drugiego działu. Ta sama rodzajowo praca nie jest powielana w kolejnym dziale rozporządzenia co oznacza, że nie spełnia się jednocześnie jako praca w szczególnych warunkach z różnych podstaw (pozycji) poszczególnych działów wykazu A. Próba akceptacji tak daleko posuniętej swobody stanowiłaby wyjątek w technice prawodawczej. Wówczas powinien on być wyraźnie sformułowany gramatycznie (literalnie) w regulacji, a tak nie jest (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 grudnia 2016 r., II UK 451/15, LEX nr 2200602). W wyroku dnia 6 grudnia 2017 r., III UK 281/16 (LEX nr 2434687) Sąd Najwyższy, dzieląc to stanowisko, podkreślił, że prace montażowe i konserwacyjne urządzeń elektroenergetycznych (wymienione w dziale II Wykazu A) powinny być ściśle związane z wytwarzaniem i przesyłaniem energii elektrycznej, a tym samym wykonywane w przedsiębiorstwie branży energetycznej.

Zatem sformułowane przez skarżącego wątpliwości prawne mające stanowić o istnieniu istotnych zagadnień prawnych i potrzebie wykładni przepisów zostały już wyjaśnione w orzecznictwie Sądu Najwyższego.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 398<sup>9</sup> § 2 k.p.c. i art. 108 § 1 i art. 98 § 1 k.p.c. w związku art. 398<sup>21</sup> k.p.c. w związku z § 10 ust. 4 pkt 2 w związku z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z

dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych  
(jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 265).

a.s.